

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Emila Bdžocha a sudcov JUDr. Martina Piovartsyho a JUDr. Viliama Dohňanského na neverejnom zasadnutí 10. mája 2011 v trestnej veci proti obvinenej **N. K.**, pre trestný čin skrátenia dane a poistného podľa § 148 ods. 1, ods. 3 zákona č. 140/1961 Zb. – Trestný zákon (účinný do 31. decembra 2005) o dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 28. apríla 2010, sp. zn. 5 To 48/2009, takto

r o z h o d o l :

Podľa § 382 ods. 1 písm. c/ Tr. por. dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky **o d m i e t a**.

O d ô v o d n e n i e

Rozsudkom Okresného súdu Humenné z 29. júla 2009, sp. zn. 2 T 4/2009, bola obvinená N. K. oslobodená spod obžaloby okresného prokurátora pre trestný čin skrátenia dane a poistného podľa § 148 ods. 1, ods. 3 zákona č. 140/1961 Zb. – Trestný zákon (účinný do 31. decembra 2005) na tom skutkovom základe, že

dňa 31. marca 2005 na Daňovom úrade v Snine podala daňové priznanie za zdaňovacie obdobie roka 2004, v ktorom zahrnula do daňových výdavkov čiastku 1 342 836 Sk ako výdavky vynaložené na dosiahnutie príjmov, ktoré dokladovala faktúrami od dodávateľa J. C. zo S. aj napriek tomu, že uvedený dodávateľ nevykonával žiadne práce uvádzané v texte faktúr, uvedené faktúry nevystavil, ich hotovostné úhrady neprevzal, a tak svojim konaním skrátila daň z príjmov fyzických osôb vo výške 292 033 Sk.

Podľa § 288 ods. 3 Tr. por. súd poškodenú stranu Daňový úrad Snina so svojim nárokom na náhradu škody odkázal na konanie vo veciach občianskoprávných.

Na podklade odvolania okresného prokurátora proti prvostupňovému rozsudku Krajský súd v Prešove uznesením z 28. apríla 2010, sp. zn. 5 To 48/2009, rozhodol tak, že

podľa § 320 ods. 1 písm. c/ Tr. por. zrušil rozsudok Okresného súdu Humenné z 29. júla 2009, sp. zn. 2 T 4/2009, v celom rozsahu a podľa § 281 ods. 1 Tr. por. z dôvodu uvedeného v § 9 ods. 1 písm. g/ Tr. por. trestné stíhanie obvinenej N. K., nar. X. Y. v S., trvale bytom S., pre vyššie uvedený skutok zastavil.

Proti vyššie uvedenému uzneseniu krajského súdu podal generálny prokurátor Slovenskej republiky písomným podaním zo 6. septembra 2010 (doručeným súdu prvého stupňa 14. septembra 2010) dovolanie.

Dovolateľ sa ním domáhal, aby dovolací súd podľa § 386 ods. 1 Tr. por. vyslovil rozsudkom porušenie zákona v ustanoveniach, o ktoré sa podané dovolanie opiera v prospech obvinenej N. K.. Zároveň podľa § 386 ods. 2 Tr. por. navrhol zrušenie uznesenia Krajského súdu v Prešove, ako aj zrušenie ďalších rozhodnutí na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad a podľa § 388 ods. 1 Tr. por. prikázal Krajskému súdu v Prešove, aby vec v potrebnom rozsahu znova prejednal a rozhodol.

V dovolaní poukázal na naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. s tým, že napadnutým uznesením krajského súdu bol porušený zákon v ustanoveniach § 9 ods. 1 písm. g/ Tr. por. a § 281 ods. 1 Tr. por. v prospech obvinenej N. K..

Naplnenie dovolacieho dôvodu oprel o skutočnosť, že Krajský súd v Prešove ako odvolací súd odôvodnil zastavenie trestného stíhania splnením podmienok neprípustnosti trestného stíhania v zmysle § 9 ods. 1 písm. g/ Tr. por. a čl. 4 Protokolu č. 7 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Protokol“) konštatujúc nesúlad slovenského prekladu uvedeného článku s jeho originálom v anglickom a francúzskom jazyku, ako aj to, že za prekážku rozhodnutej veci je nutné považovať nielen oslobodenie, resp. odsúdenie za trestný čin, ale aj postih obvineného za iný správny delikt.

Konštatoval, že obvinená N. K. bola Daňovým úradom Snina uznaná za vinnú zo spáchania správneho deliktu, a to za nedopatrením nezaúčtovaní príjmov ovplyvňujúcich základ dane a zaúčtovaní výdavkov na osobnú spotrebu do daňových výdavkov, ako aj za nepreukázanie deklarovaných výdavkov spočívajúcich v uskutočnení

úhrad v prospech dodávateľa J. C., ktoré mali predstavovať výdavky preukázateľné vynaložené na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie zdaniteľných príjmov, za čo jej bola podľa § 35 ods. 1 písm. a/ zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov uložená pokuta v sume 37 234 Sk.

Aj napriek tomu, že uvedené konanie vykazovalo znaky zhody so skutkom právne kvalifikovaným orgánmi činnými v trestnom konaní ako trestný čin skrátenia dane a poistného podľa § 148 ods.1, ods. 3 Tr. zák. (účinného do 31. decembra 2005), uviedol, že delikt vymedzený v rámci daňového konania nemožno považovať za delikt trestnej povahy v intenciách čl. 4 Protokolu. Právna prax, aj vzhľadom na argumentáciu Európskeho súdu pre ľudské práva, sa prikláňa k právnemu názoru, že trestnoprávnu povahu majú všetky priestupky podľa zákona o priestupkoch. To však nebráni tomu, aby členský štát podľa vnútroštátneho práva zaradením určitého konania medzi závažné trestné delikty, resp. trestné činy, odlišil takéto skutky od drobných deliktov a vytvoril tak priestor pre prísny postih týchto konaní. Úvaha konkrétneho členského štátu sa ale nemôže vymykať z pravidiel upravených pre všetky účastnícke štáty v zmysle príslušných článkov citovaného Dohovoru.

Tiež poukázal na to, že v posudzovanom prípade bolo potrebné zohľadniť aj § 215 ods. 2 písm. b/ Tr. por., v zmysle ktorého prokurátor môže zastaviť trestné stíhanie, ak o skutku obvineného bolo už právoplatne rozhodnuté disciplinárne alebo kárne iným orgánom, cudzozemským súdom alebo orgánom príslušným na konanie o priestupku alebo inom správnom delikte a toto rozhodnutie možno považovať za dostačujúce.

Dospel teda k záveru, že uloženie pokuty Daňovým úradom Snina nevytvára prekážku rozhodnutej veci a nebráni orgánom činným v trestnom konaní a súdom posúdiť takéto konanie, pre ktoré bola podaná obžaloba, v riadnom trestnom konaní a rozhodnúť, a to so zreteľom na prísnosť hroziacej sankcie a jej účel, ale aj na tú skutočnosť, že uložená sankcia – „pokuta“ nie je v zmysle platných právnych predpisov evidovaná v žiadnom registri a pre páchatel'a nemá, okrem úhrady sumy zodpovedajúcej pokute, žiadne iné dôsledky. Povaha a stupeň prísnosti trestu za trestný čin je výrazne prísnejšia ako sankcia za administratívny delikt, pričom zohľadňuje aj povahu a stupeň závažnosti, resp. nebezpečnosti konania pre spoločnosť, ako aj význam záujmu chráneného trestným zákonom.

Prvostupňový súd v súlade s § 376 Tr. por. doručil dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky na vyjadrenie obvinenej N. K. a poškodenému Daňovému úradu Snina.

Obvinená N. K. v písomnom vyjadrení k podanému dovolaniu prostredníctvom obhajcu predovšetkým uviedla, že zásada „ne bis in idem“ je všeobecne uznávanou zásadou trestného konania v demokratických a právnych štátoch. Právo nebyť opätovne trestne stíhaný za čin, za ktorý už bola tá istá osoba právoplatne odsúdená alebo oslobodená spod obžaloby, je základným ľudským právom, čo vyplýva nielen z už spomínaného čl. 4 Protokolu 7 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ale aj z čl. 14 ods. 7 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a čl. 50 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky. Túto zásadu je preto potrebné aplikovať nielen na trestné činy, ale aj na priestupky pri akejkolvek ich kombinácii v prípade, že je zachovaná totožnosť skutku, o ktorej možno hovoriť pri čiastočnej zhode konania alebo následku. Jednu z kombinácií predstavuje aj priestupok, ktorý má trestnoprávny charakter, a trestný čin. V prípade, že priestupkové konanie voči obvinenému bolo meritórne ukončené rozhodnutím príslušného správneho orgánu a toto nebolo formou mimoriadnych opravných prostriedkov zrušené, nie je možné pre ten istý čin tú istú osobu trestne stíhať a odsúdiť.

Ďalej poukázala na tvrdenie generálneho prokurátora Slovenskej republiky, ktorý poznamenal, že krajský súd sa nepridržiaval striktného prekladu sporného článku protokolu uverejneného v Zbierke zákonov Slovenskej republiky. Je však zrejmé, že tento preklad nie je úplne presný v porovnaní s jeho originálom v anglickom a francúzskom jazyku, pretože nesprávne používa termíny „trestný čin, trestné konanie, rozsudok a odsúdenie“.

Pri porovnaní popisu skutku v napadnutom rozsudku s popisom skutku, za ktorý bola ako fyzická osoba v konaní o správnom delikte postihnutá je zjavné, že konanie uvedené v oboch skutkoch vykazuje zhodu. Aj sám generálny prokurátor Slovenskej republiky uznáva, že právna prax sa prikláňa k názoru o trestnoprávnej povahe všetkých priestupkov podľa zákona o priestupkoch. Je preto irelevantné, že sankcia pri trestnom čine je prísnejšia ako sankcia za administratívny delikt, čo len zohľadňuje stupeň nebezpečnosti konania.

Vzhľadom na to, že rozhodnutie Daňového úradu Snina o uložení pokuty vytvára prekážku rozhodnutej veci, považuje rozhodnutie Krajského súdu v Prešove o zastavení trestného stíhania za správne. Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky ako dovolaciemu súdu preto navrhla, aby dovolanie podané generálnym prokurátorom Slovenskej republiky podľa § 382 písm. c/ Tr. por. odmietol, pretože je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania alebo podľa § 392 ods. 1 Tr. por. ak zistí, že dôvody dovolania nie sú preukázané, dovolanie na verejnom zasadnutí zamietol.

Po tomto postupe predložil okresný súd dovolanie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky zistil, že dovolanie proti napadnutému uzneseniu je prípustné (§ 368 ods. 1 a § 566 ods. 3 Tr. por.), bolo podané oprávnenou osobou (§ 369 ods. 2 písm. a/ Tr. por.) a v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Tr. por.). Dovolanie súčasne spĺňa podmienky uvedené v § 373 Tr. por., ako aj obsahové náležitosti uvedené v § 374 Tr. por.

Dovolací súd po preskúmaní spisového materiálu však dospel k záveru, že dovolateľom namietaný dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. v posudzovanom prípade splnený nebol.

Podľa § 371 ods. 1 Tr. por. dovolanie možno podať, ak

rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť (písm. i/).

Treba uviesť, že dovolanie, ako mimoriadny opravný prostriedok v zmysle tohto ustanovenia, je určené k náprave právnych pochybení vo veci samej, pokiaľ tieto pochybenia spočívajú v právnom posúdení skutku alebo iných skutočností podľa noriem hmotného práva, nie však z hľadiska procesných predpisov. Nesprávnym právnom posúdením zisteného skutku sa rozumie zistenie, že skutok bol v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin, napriek tomu, že nešlo o žiadny trestný čin alebo že išlo o iný trestný čin. V praxi to znamená, že s odkazom na uvedený dovolací dôvod sa nemožno domáhať preskúmania skutkových zistení, na ktorých je založené napadnuté rozhodnutie. Naplnenie tohto dovolacieho dôvodu sa teda týka nesprávnosti právnej kvalifikácie skutku, ktorý je predmetom trestného konania a ktorý je v meritórnom súdnom rozhodnutí spravidla vyjadrený v tzv. skutkovej vete výrokovej časti rozhodnutia.

Podľa § 215 ods. 2 písm. b/ Tr. por. prokurátor môže zastaviť trestné stíhanie, ak o skutku obvineného bolo už právoplatne rozhodnuté disciplinárne alebo kárne iným orgánom, cudzozemským súdom alebo orgánom príslušným na konanie o priestupku alebo inom správnom delikte a toto rozhodnutie možno považovať za dostačujúce.

Z tohto ustanovenia vyplýva, že trestné stíhanie môže byť vedené aj napriek existencii takéhoto právoplatného rozhodnutia a len „môže“, ale nemusí byť zastavené. Ide **o fakultatívnu možnosť prokurátora zastaviť trestné stíhanie.**

Rovnakú možnosť ako prokurátor má podľa Trestného poriadku aj súd.

Podľa § 244 ods. 1 písm. d/ Tr. por. pri predbežnom prejednaní obžaloby súd trestné stíhanie môže zastaviť, aj ak sú tu okolnosti uvedené v § 215 ods. 2 alebo 3 alebo § 283 ods. 5 Tr. por.

Podľa § 281 ods. 2 Tr. por. súd môže zastaviť trestné stíhanie aj vtedy, ak zistí na hlavnom pojednávaní niektorý z dôvodov uvedených v § 215 ods. 2 alebo 3.

Trestný poriadok však **ukladá súdu aj obligatórnu povinnosť zastaviť trestné stíhanie.**

Podľa § 281 ods. 1 Tr. por. súd zastaví trestné stíhanie, ak na hlavnom pojednávaní zistí, že je tu niektorá z okolností uvedených v § 9 ods. 1.

Podľa § 9 ods. 1 písm. g/ Tr. por. trestné stíhanie nemožno začať, a ak už bolo začaté, nemožno v ňom pokračovať a musí byť zastavené, ak tak ustanovuje medzinárodná zmluva.

Z doslovného znenia tohto ustanovenia je zrejmé, že trestné stíhanie je neprípustné, ak tak ustanovuje medzinárodná zmluva.

Podľa čl. 4 Protokolu nikoho nemožno stíhať alebo potrestať v trestnom konaní podliehajúcom právomoci toho istého štátu za trestný čin, za ktorý už bol oslobodený alebo odsúdený konečným rozsudkom podľa zákona a trestného poriadku tohto štátu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za potrebné pripomenúť, že v zmysle zásady „ne bis in idem“ nikto, teda žiadna osoba, nemôže byť opätovne trestne stíhaná za ten istý skutok. Táto zásada je obsiahnutá v niektorých ustanoveniach medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná, predovšetkým v čl. 14 ods. 7 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „Pakt“) a čl. 4 Protokolu. V zmysle čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky sú tieto medzinárodné zmluvy záväzné a majú prednosť pred

zákonmi. Navyše ustanovenie § 9 ods. 1 písm. g/ Tr. por. výslovne upravuje ako špecifický dôvod neprípustnosti trestného stíhania to, že jeho vedenie vylučuje vyhlásená medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná.

Dovolací súd tiež konštatuje, že rozhodnutie Krajského súdu v Prešove správne poukazuje na nepresný slovenský preklad vyššie uvedeného čl. 4 Protokolu, ktorý nie je dôsledne totožný s anglickým a francúzskym originálom. Anglický výraz „offence“ a francúzsky výraz „infraction“ má širší význam ako slovenský výraz „trestný čin“, preto by bol vhodnejší ich preklad všeobecnejším pojmom, a to pojmom „delikt“.

Aj napriek nesprávnemu prekladu je potrebné uviesť, že zásadu „ne bis in idem“, resp. právo nebyť súdený alebo potrestaný dvakrát“, možno v zmysle čl. 4 Protokolu vzťahovať tak na činy patriace podľa slovenského právneho poriadku medzi trestné činy, ako aj na činy patriace medzi priestupky, a to vo všetkých kombináciách, ktoré medzi nimi prichádzajú do úvahy, a to 1. Trestný čin – trestný čin, 2. Trestný čin – priestupok, 3. Priestupok – priestupok, 4. Priestupok – trestný čin, teda:

1. Osobu, proti ktorej sa trestné stíhanie pre trestný čin meritórne skončilo, nie je možné trestne stíhať a potrestať pre ten istý čin, a to bez ohľadu na to, či ide o ten istý trestný čin ako v predchádzajúcom konaní alebo došlo k zmene právnej kvalifikácie trestného činu.
2. Proti osobe, ktorej trestné stíhanie pre trestný čin sa meritórne skončilo, nie je možné viesť priestupkové konanie a znovu ju potrestať za ten istý čin a kvalifikovať ho ako priestupok, zatiaľ čo predtým bol tento čin kvalifikovaný ako trestný čin.
3. Proti osobe, ktorej priestupkové konanie pred príslušným správnym orgánom pre určitý čin skončilo meritórnym rozhodnutím, nie je možné viesť ďalšie priestupkové konanie pre ten istý čin a znovu ju potrestať, aj keby bol tento čin po právnej stránke kvalifikovaný ako iný priestupok v porovnaní s predchádzajúcim konaním.
4. Osobu, proti ktorej sa priestupkové konanie pre určitý čin skončilo meritórnym rozhodnutím príslušného správneho orgánu, nie je možné trestne stíhať a odsúdiť pre ten istý čin, hoci by bol tento čin právne kvalifikovaný ako trestný čin a v už skončenom priestupkovom konaní bol právne kvalifikovaný ako priestupok.

Najvyšší súd Slovenskej republiky zdôrazňuje, že uvedené platí iba za predpokladu, že prvé právoplatné rozhodnutie týkajúce sa konkrétneho činu nebolo zrušené zákonom predpísaným spôsobom v dôsledku podania mimoriadneho opravného prostriedku, pričom je potrebné tiež poukázať na to, že zásadu „ne bis in idem“ nemožno aplikovať všeobecne na každé rozhodnutie správneho orgánu a na všetky skutky, ale len na tie, ktoré majú trestnoprávnu povahu.

Na podklade týchto úvah a citovaných zákonných ustanovení Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol na neverejnom zasadnutí uznesením, bez preskúmania veci, spôsobom uvedeným vo výroku tohto uznesenia, pretože dospel k záveru, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. v posudzovanom prípade splnený nebol.

Uznesenie bolo prijaté jednomyselne.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 10. mája 2011

JUDr. Emil B d ž o c h, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Mgr. Monika Ivančíková